

INSON va qonun

SEN BILAN FAXRLANAMIZ!

Diyora!

Hozirda butun O'zbekiston g'alaba nashidasi, faxr va iftixor og'ushida. Parijda o'tayotgan yozgi Olimpiya o'yinlarining dzyudo yo'nalishida 52 kilogrammgacha vazn toifasida barcha raqiblarini yengib, olimpiya terma jamoamizga birinchi oltin medalni keltirgan Diyora Keldiyorova Olimpiya o'yinlari chempionligini qo'lga kiritdi. U dzyudo bo'yicha o'zbekistonlik ilk Olimpiya chempioniga aylandi. Diyora o'zbekning qudratini butun dunyoga ko'z-ko'z qildi.

E'tiborlisi, O'zbekiston tarixida yozgi Olimpiya o'yinlarida ayollar o'rtasida chempion bo'lgan sportchi qizimiz saralash bosqichida to'rt marta jahon chempioni, 5 yildan buyon dzyudo bo'yicha jahon turnirlarida kuragi yerga tegmagan yaponiyalik Uta Abeni mag'lub etdi.

2 QONUNCHILIKDAGI YANGILIKLAR

1-AVGUSTDAN
NIMALAR O'ZGARADI?OBYEKTAR ZILZILABARDOSHLIGIDAN KELIB
CHIQUIB QURILADI

Qonunchilikka ko'ra, xavflilik omili III-IV toifa bo'lgan obyektlar ni hududning zilzilalar kuchini ko'rsatib beruvchi mintaqaviy akselerogrammlar bazalaridan kelib chiqib loyihalash va qurish tartibi joriy etiladi.

XORIJIY MUTAXASSISLAR JALB QILINADI

Raqamli kriminalistika ilmiy-tadqiqot institutiga quyidagi huquqlar beriladi:

- raqamli kriminalistika bo'yicha sud ekspertizalari va tadqiqotlarni o'tkazish;
- jinoyatlarning raqamli izlarini aniqlash, olib qo'yish, saqlash va tadqiq qilish hamda o'rganilgan ma'lumotlar bo'yicha xulosalar tayyorlash;
- raqamli kriminalistika sohasida faoliyat yurituvchi mutaxassislarni zamonaviy raqamli kriminalistika ekspertiza turlari bo'yicha masofaviy va an'anaviy tarzda o'qitish;
- raqamli kriminalistika faoliyatini amalga oshirish hamda maxsus kriminalistika laboratoriyalari ishini samarali tashkil etish uchun shartnoma asosida malakali mahalliy va xorijiy mutaxassislarni jalb qilish;
- ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlari doirasida hamda texnik vosita va butlovchi ehtiyot qism sifatida foydalanish uchun Ichki ishlar vazirligida yuritiladigan raqamli axborot tashuvchi qurilmalar (mobil telefon, smartfon, planshet, kompyuter texnikasi, videoregistrator, qattiq disk, flesh xotira va tashqi jamlagichlar) kolleksiyasidan foydalanish;
- ilmiy-tadqiqot faoliyatini olib borish uchun zarur bo'lgan statistik va boshqa axborotni vazirliklar va idoralardan bepul asosda so'rab olish.

YER UCHASTKALARI AUKSIONGA CHIQRILADI

Joylardagi hokimliklar joriy yil yakuniga qadar Qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirligi hamda Kadastr agentligi bilan birgalikda master-rejalarga muvofiq zamonaviy xizmat ko'rsatish majmualari va servis obyektlarini, jumladan joylashtirish vositalari, turar joylar, savdo-ko'ngilochar markazlarini tashkil qilish uchun master-reja hududidagi yer uchastkalarini aukcion savdolariga chiqaradi.

TIBBIYOT CHIQINDILARI LOYIHA KOMPANIYASIGA
TOPSHIRILADI

Qonunchilikka muvofiq:

- tibbiyot chiqindilaridan muqobil issiqlik energiyasini ishlab chiqarish uchun barcha turdagi tibbiyot muassasalarida hosil bo'ladigan tibbiyot chiqindilari to'liq hajmda Loyiha kompaniyasiga topshiriladi;
- Loyiha kompaniyasi tomonidan ishlab chiqarilgan issiqlik energiyasi belgilangan tartibda tasdiqlangan tariflarda tibbiyot muassasalari tomonidan sotib olinishi ta'minlanadi.

Bunda issiqlik energiyasi boshqa shaxslarga ham belgilangan tartibda yetkazib berilishi mumkin.

TURIZM SOHASIDA KADRLAR
TAYYORLOVCHI OTMLARDA AMALIYOT BAZALARI
TASHKIL ETILADI

Turizm sohasida kadrlar tayyorlovchi oliy ta'lim muassasalarida yuridik shaxs maqomiga ega bo'lmagan amaliyot bazalarini (turoperator, turagent, gid-tarjimon, mehmonxona va turizm transporti xizmatlarini ko'rsatish obyektlari) belgilangan tartibda tashkil etishga ruxsat beriladi.

KLASTER TA'SISCHILARINING SHAXSIY KAFILLIGI
RASMIYLASHTIRILADI

Qishloq xo'jaligini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash jamg'armasi kredit resurslari hisobidan tijorat banklari tomonidan ajratiladigan kreditlar bo'yicha klasterlar ta'sischilarining shaxsiy kafilligi qo'shimcha ravishda rasmiylashtiriladi.

Ma'ruf LUKCHAYEV,

"Adolat" milliy huquqiy axborot markazi mas'ul xodimi

HUQUQIY DAYJEST

FAOL SHAXSLAR
MUKOFOTLANADI

Davlatimiz rahbarining 2024-yil 5-iyunda imzolangan "O'zbekiston Respublikasining "Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida"gi qonuni ijrosini samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaroriga muvofiq, davlat organlari va tashkilotlari xodimlari faoliyatida manfaatlar to'qnashuvi holatlari bo'yicha tegishli dalillarni ilova qilgan holda ularni aniqlashda faol yordam bergan shaxslarga undirilgan jarimaning 50 foizi miqdorida mukofot puli beriladi.

SANATORIYGA BEPUL
YO'LLANMA

Mehnat migratsiyasiga chiqib ketgan fuqarolarning O'zbekistonda ular bilan birga istiqomat qiluvchi pensiya yoshiga yetgan yoki I va II guruh nogironligi bo'lgan oila a'zolariga kasaba uyushmalari tizimidagi sanatoriy va profilaktik davolanish muassasalariga bir martalik bepul yo'llanma beriladi. Mazkur imtiyoz Prezidentimizning 2022-yil 1-martdagi "Xorijda vaqtincha mehnat faoliyatini amalga oshirayotgan O'zbekiston Respublikasi fuqarolarini va ularning oila a'zolarini qo'llab-quvvatlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarorida o'z aksini topgan.

"IJTIMOIY KARTA" AXBOROT
TIZIMI JORIY ETILADI

Joriy yilning 18-iyul kuni Prezidentimizning "Aholini davlat tomonidan ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tartibini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi qarori qabul qilindi. Ayni qaror asosida "Ijtimoiy karta" axborot tizimi joriy etilib, 2024-yil 1-dekabrda yangidan tayinlanadigan ijtimoiy to'lovlar, xizmatlar va imtiyozlarni, 2025-yil 1-apreldan esa bosqichma-bosqich shaxsning nogironligini, talaba, o'quvchi, urush qatnashchisi yoki urush qatnashchisiga tenglashtirilgan shaxs holatini tasdiqlash singari qo'llab-quvvatlash choralari ana shu tizim orqali taqdim etiladi.

"ZANGIOTA-2" SHIFOXONASI
FAOLIYATI TUGATILADI

Hukumatning 2024-yil 24-iyul kuni qabul qilingan "Toshkent shahar bolalar ko'p tarmoqli shifoxonasini tashkil etish to'g'risida"gi qaroriga binoan, "Zangiota-2" shifoxonasi faoliyati tugatilib, uning o'rnida davlat muassasasi shaklidagi 500 o'ringa mo'ljallangan Toshkent shahar bolalar ko'p tarmoqli shifoxonasi tashkil etiladi.

Mazkur tibbiyot muassasasi 18 yoshgacha bo'lgan bolalarda zarur tibbiy tekshiruvlarni o'tkazish, ularga yuqori malakali tibbiy-konsultativ hamda ixtisoslashtirilgan statsionar yordamini ko'rsatish, tuman tibbiyot birlashmalariga amaliy-metodik yordam berish, Toshkent shahar tibbiyot muassasalari amaliyotiga zamonaviy tibbiyot texnologiyalari va boshqaruv usullarini joriy etishda ko'maklashish hamda tibbiyot xodimlarini tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirishda ishtirok etish kabi vazifalarni bajaradi.

ZARGARLIK YANADA
RIVOJLANADI

Prezidentimizning 2024-yil 23-iyulda qabul qilingan "Zargarlik buyumlarini ishlab chiqarish sohasini yanada rivojlantirish va ularning raqobatbardoshligini ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi farmonga muvofiq, 2024-2026-yillarda Buxoro va Namangan viloyatlarida bittadan hamda Toshkent shahrida ikkita zargarlik markazlari tashkil etiladi.

Shuningdek, zargarlik buyumlarini ishlab chiqaruvchilar "Olmaliq KMK" AJ va "Navoiy KMK" AJ tomonidan uzluksiz ravishda zarur miqdordagi qimmatbaho metallar bilan ta'minlanadi. 2024-yil 1-noyabrda esa chet elda ishlab chiqarilgan zargarlik buyumlarini, basharti ular bo'yicha bojxona to'lovlari amalga oshirilganligini tasdiqlovchi hujjatlar bo'lmasa, sotuvga qo'yish va chakana savdoda realizatsiya qilish man etiladi.

Bundan tashqari, 2025-yil 1-yanvargacha Toshkent shahri, Buxoro, Namangan, Samarqand va Xorazm viloyatlarida zargarlik buyumlarining asilligini tezkor tekshirish bo'yicha xizmatlarni ko'rsatuvchi shoxobchalar faoliyati yo'lga qo'yiladi.

SUV QACHON TO'XTATIB
QO'YILADI?

Vazirlar Mahkamasining 2013-yil 19-martdagi 82-sonli qarori bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasida suvdan foydalanish va suv iste'moli tartibi to'g'risida"gi Nizomga asosan, ichimlik suvidan boshqa maqsadlarda (mashina yuvish, tomorqa sug'orish, hovliga suv sepish) foydalanish yoki oqilona foydalanmaslik (mevalarni muzlatish uchun ochib qo'yish) suvni to'xtatib qo'yish uchun asos hisoblanadi.

Shuningdek, mazkur qoidalarni buzish, ya'ni suvdan xo'jasizlarcha foydalanish fuqarolarga BHMning 1 baravaridan (340 ming so'm) 3 baravarigacha (1 million 20 ming so'm), mansabdor shaxslarga esa - 5 baravaridan (1 million 700 ming so'm) 10 baravarigacha (3 million 400 ming so'm) miqdorda jarima solishga sabab bo'ladi.

@huquqiyaxborot

O'ZBEKISTON SAYLOV QONUNCHILIGI YUKSAK XALQARO TALABLAR VA MEZONLARGA JAVOB BERADI

O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasining joriy yil 26-iyuldagi majlisida O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi deputatlari va mahalliy Kengashlar deputatlari saylovlarini joriy yilning 27-oktabrida o'tkazilishi e'lon qilindi. So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasi saylov qonunchiligiga kiritilgan o'zgartirish va qo'shimchalar saylov jarayonining demokratik asoslarini mustahkamlashga, saylovlarda ham saylovchilar korpusini, ham siyosiy partiyalardan nomzodlar to'laqonli ishtirok etishlari uchun zarur tashkiliy-huquqiy sharoitlar va imkoniyatlarni yaratishga qaratildi.

Xalqaro saylov standartlari va talablari asosidagi O'zbekiston saylov qonunchiligini shakllantirish, uni demokratlashtirish orqali aholining siyosiy xohish-irodasini ro'yobga chiqarishni ta'minlash xalq hokimiyatiga va jamiyatdagi barcha ijtimoiy guruhlarining manfaatlarini hisobga olishga asoslangan davlat huquqiy siyosatining muhim tarkibiy elementlaridan biri hisoblanadi. Ayni shu omil ta'sirida saylov huquqi ham mamlakatimizda kechayotgan ijtimoiy-siyosiy islohotlar jarayoni bilan uyg'unlikda rivojlanib bormoqda.

O'zbekiston Respublikasining saylov huquqi real tarixiy sharoitlarni, siyosiy tizimning rivojlanish darajasini, aholi va saylov jarayoni ishtirokchilarining ijtimoiy-siyosiy faolligini, shuningdek saylovlarining o'tkazilishini kuzatishda ishtirok etuvchi YXHTning Demokratik institutlar va inson huquqlari bo'yicha byurosi tavsiyalarini hisobga olgan holda doimiy ravishda va izchil takomillashtirib kelinmoqda.

Endilikda yangilangan Konstitutsiyamizning XXII bobi kengaytirilib, saylov tizimining asosiy prinsiplari va faoliyatining tartibini batafsil belgilab beruvchi ikkita moddani (128 va 129-moddalar) o'z ichiga oladi. Biroq Asosiy qonunimizda saylov tizimining o'ziga xos modeli belgilanmagan bo'lib, bunday masalalar O'zbekiston Respublikasining Saylov kodeksida o'z ifodasini topdi.

Shunga muvofiq, 2023-yil 18-dekabrda Saylov kodeksiga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritildi. Bu islohotlar saylov tizimining yangi modeli va mohiyatini tubdan o'zgartirdi. Mazkur hujjatda, birinchi navbatda, Qonunchilik palatasiga saylovni aralash, ya'ni majoritar-proporsional saylov tizimi asosida o'tkazishning yangi tartibi belgilandi.

Unga ko'ra, Oliy Majlisning quyi pa-

latasiga saylovlarda 75 ta bir mandatli saylov okruglari tashkil etiladi. Ularning har biridan deputat majoritar tizim (aniq nomzodlar uchun ovoz berish orqali), shuningdek proporsional, ya'ni yagona okrug bo'yicha saylanadi. Bunda ovoz berish partiya ro'yxatlari bo'yicha (u yoki bu partiya uchun) o'tkaziladi va 75 ta deputatlik o'rni partiya uchun berilgan ovozlar soniga mutanosib ravishda taqsimlanadi.

Qayd etish joizki, saylov tizimining aralash modeliga ko'ra, Oliy Majlis quyi palatasi a'zolarining yarmi majoritar tizim asosida, ya'ni deputatlik saylovlarida ishtirok etgan nomzod ko'rsatilganidan keyin shakllantiriladi. Bir mandatli saylov okruglari bo'yicha ovoz berishda ishtirok etgan saylovchilarning boshqa nomzodlarga nisbatan eng ko'p ovozini olgan nomzod majoritar tizim bo'yicha saylangan hisoblanadi. Partiya ro'yxatiga kiritilgan nomzodlar proporsional tizim bo'yicha saylangan hisoblanadi. Bunda deputatlar o'rtasida mandatlarini taqsimlash partiya ro'yxatiga kiritilgan deputatlikka nomzodlar tartibiga muvofiq amalga oshiriladi.

Shuningdek, qonunchiligimizdagi yangilik bo'yicha, agar saylovda qatnashgan saylovchilarning yetti va undan ortiq foizini bitta siyosiy partiya olgan bo'lsa, deputatlik o'rinlari saylovda eng ko'p ovoz olgan ikkinchi siyosiy partiya o'rtasida taqsimlanadi. Bundan tashqari, o'zgartirishlarga ko'ra, Qonunchilik palatasining kamida besh nafar deputati fraksiya tuzish huquqiga ega (ilgari ularning soni to'qqiz nafar edi).

Xalq deputatlari Kengashiga saylov o'tkazilayotganda viloyat, tuman va shahar saylov komissiyalari tuziladi. Markaziy saylov komissiyasi (MSK) a'zolari soni ham 15 nafardan 9 nafarga qisqartirildi. Shu bilan birga, MSKning raisi O'zbekiston Prezidentining

taklifiga binoan saylanishi, uning ushbu lavozimga ketma-ket ikki muddatdan ortiq saylanishi mumkin emasligi va MSK a'zolaridan kamida bittasi Qoraqalpog'iston Respublikasi vakili bo'lishi kerakligi belgilangan. Hokimiyat vakillik organlarida ayollarimizning siyosiy faolligini yanada oshirish maqsadida, siyosiy partiyalar tomonidan deputatlikka nomzodlar ko'rsatilayotganda, ayollar sonining eng kam miqdorini nomzodlar umumiy sonining o'ttiz foizidan qirq foizga oshirish nazarda tutilgan.

O'zbekiston saylov qonunchiligining yangilanishi jamiyat va davlat ehtiyojlariga javob beradi. Shubhasiz, Oliy Majlis Qonunchilik palatasiga saylovda aralash saylov tizimining joriy etilishi mamlakatimizdagi siyosiy partiyalar raqobatini sezilarli darajada oshirishga xizmat qiladi.

Saylovlar hokimiyat vakillik organlarini shakllantirishning demokratik usulidir. Demokratik saylovlarning muhim xususiyatlaridan biri saylangan lavozimlarga muqobil nomzodlarning mavjudligidir. Aynan siyosiy partiyalar o'z nomzodlarini ko'rsatish, bir-biri bilan raqobatlashish orqali saylovchiga haqiqiy tanlov imkoniyatini yaratib beradi. Saylovlar davlat organlarini qonuniylashtiradi. Ya'ni, ular faoliyati uchun huquqiy asos yaratadi.

Ta'kidlash joizki, mamlakatimizning saylov tizimi zamonaviy xalqaro saylov standartlariga asoslangan bo'lib, undagi tegishli mezon va talablar belgilab berilgan hamda unda ilg'or xorijiy tajriba ham hisobga olingan. Yangi saylov qonunchiligi demokratik yangilanishlarni amalga oshirish vositalaridan biri bo'lib, ochiq va oshkora saylovlarning ishonchli mexanizmiga aylanishi shubhasiz.

Milliy saylov tizimida rivojlangan mamlakatlarning ilg'or tajribasi va milliy an'analarning uyg'unlashuvi xalq o'z xohish-irodasini erkin va

ochiq ifoda etishini ta'minlamoqda. Qonunchilikdagi yangiliklar fuqarolarning saylov kampaniyasi davridagi imkoniyatlar saylov huquqlarining adolatlilik, oshkoralik va yana oshkoralik prinsiplari asosida amalga oshirishini ta'minlashga, saylovchilarning saylovda erkin ishtirok etishi, siyosiy partiyalar va ularning nomzodlariga keng va teng huquqliligi uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishga qaratilgan.

Shuningdek, saylovni qonun talablari asosida tashkil etish va o'tkazishni ta'minlovchi mustaqil saylov komissiyalari tizimi ham milliy saylov tizimining eng muhim xususiyati hisoblanadi. Bundan tashqari, mamlakatimiz tarixida ilk bor barcha viloyatlar va Toshkent shahrida tegishli hududda xalq deputatlari viloyat va Toshkent shahar Kengashiga saylovni tashkil etuvchi hududiy saylov komissiyalari tashkil etilmoqda.

Shunday qilib, saylov tizimining o'zgarishi saylovni tashkil etish va o'tkazish tartibining takomillashuviga olib keldi. Bu jarayon ko'ppartiyaviylik tizimining vujudga kelishi, siyosiy partiyalarning nufuzi oshishi bilan chambarchas bog'liq. Shuningdek, siyosiy partiyalarning roli va mas'uliyatini kuchaytirish, saylov komissiyalarining mustaqilligini ta'minlash, saylov ustidan jamoatchilik nazoratining real mexanizmini joriy etish uchun sharoitlar yaratildi.

Saylov qonunchiligidagi yangiliklar, birinchidan, siyosiy partiyalarning saylov jarayonlaridagi roli va mas'uliyatini oshirishga xizmat qiladi, ikkinchidan, vakillik hokimiyati organlarini shakllantirishda siyosiy partiyalarning faol ishtirok etishi uchun tashkiliy-huquqiy shart-sharoitlarni yaratib beradi.

Omonulla MUHAMMADJONOV,
Toshkent davlat yuridik universiteti
professori

4 ADLIYA ODAMLAR ORASIDA

Davlatimiz rahbarining “Ma’muriy islohotlar doirasida adliya organlari va muassasalarining mas’uliyatini yanada oshirish hamda ixcham boshqaruv tizimini shakllantirish to’g’risida”gi farmoniga ko’ra, Namangan viloyat adliya boshqarmasi, viloyat FHDY arxivi hamda hamkor tashkilotlar bilan birgalikda Uychi tumani-dagi “Madaniyat markazi”da sayyor qabul o’tkazildi.

ADLIYA KUNI

Tadbirda 1 ming 35 nafar fuqaro ishtirok etib, shundan 729 nafarining murojaati ijobiy hal qilindi. Shuningdek, 500 nafardan ortiq fuqaroga huquqiy tushuntirishlar berildi. Pensiya jamg’armasi hamda ijtimoiy himoya bo’limi tomonidan 101 ta holatda fuqarolarning yoshga doir pensiya, boquvchisini yo’qotganlik nafaqasi, moddiy yordam, kam ta’minlangan oilalar uchun bola puli olishdagi hujjatlardagi noaniqliklar joyida bartaraf etildi.

Tuman adliya bo’limi tomonidan 12 ta murojaat hal etilgan bo’lsa, 20 ta murojaat bo’lim ish yurituviga olindi. Viloyat FHDY arxivi tomonidan 717 ta holatda fuqarolarning shaxsga doir bo’lgan ma’lumotlari tug’ilish, nikoh, o’lim, nikohdan ajralganlik, familiya, ism o’zgartirish, yolg’iz ona, otalikni belgilash dalolatnoma yozuvlaridagi noaniqliklar, kamchiliklar bartaraf etildi.

Tadbir davomida tumandagi “Beruniy” va “Hurriyat” mahallalarida uyma-uy yurib, aholining murojaatlarini o’rganish davomida 47 ta xonadon fuqarolarining hujjatlarida bir qator xato va noaniqliklar aniqlandi. Jumladan, fuqaro G. Xolmatova raqamlashtirish tizimida ikki nafar vafot etgan farzandining o’limi to’g’risidagi belgi qo’yilmagani, arxiv baza tizimida vafot etgan farzandlari tirik turganligi natijasida kadastr hujjatlarini uchinchi farzandining nomiga o’tkaza olmagani. Bu muammo joyida bartaraf etildi.

Shuningdek, moddiy yordam olishda qiyalayotgan fuqaro H. Nishanovning oila tarkibini raqamlashtirish tizimi orqali tekshirish jarayonida kiritilmagan nikoh dalolatnoma yozuvi elektron bazaga kiritildi va turmush o’rtog’i vafot etgani sababli, nikoh tugatilgani belgisi qo’yildi. Ijtimoiy himoya bo’limiga murojaat qilgan, biroq, arizasi rad etilgan fuqaro S. Dedamirzayevning oila tarkibi tekshirilganda, u ikki marta qonuniy nikohdan o’tgan bo’lib, birinchi nikohida ajrim guvohnomasi mavjud bo’lsa-da, dalolatnoma yozuviga nikoh bekor bo’lganlik belgisi qo’yilmagan. FHDY arxiv bazasidagi dalolatnoma yozuviga birinchi nikohdan ajralganlik belgisi qo’yilib, ijtimoiy himoya bo’limiga yo’naltirildi.

Feruza MURODOVA,
Namangan viloyat adliya boshqarmasi
FHDY arxivi mudiri

40 YILLIK MUAMMO YECHIM TOPDI

Adliya idoralari xodimlarining uyma-uy yurgan holda aholining huquqiy muammolarini manzilli tarzda o’rganishi davom etmoqda.

Xususan, Kattaqo’rg’on shahar adliya bo’limi FHDY bo’limi tomonidan “Yermachit” mahallasida yashovchi fuqaro N. Mo’minovning 1980-yilda tug’ilgan va o’sha yili vafot etgan farzandining o’limi qayd etilmagani aniqlandi. Mazkur muammo shu joyning o’zida ro’yxatga olinib, fuqarolik holati dalolatnomalarini yozish bo’limi tomonidan sudga da’vo arizasi kiritildi.

Shuningdek, bo’lim tomonidan “Zarifobod” mahallasida uyma-uy yurish davomida mazkur hududda yashovchi fuqaro H. Qabulovning 2000-yil ikki yoshida vafot etgan farzandining o’limi ham qayd etilmagani ma’lum bo’ldi. Ushbu masala ham FHDY bo’limi aralashuvi bilan huquqiy yechim topdi.

Feruza KAMALOVA,
Kattaqo’rg’on shahar adliya bo’limi FHDY bo’limi mudiri

“KREDIT TARIXI” TO’G’RISIDAGI MA’LUMOTNOMA KERAKMI?

Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 20-noyabrdagi “Davlat xizmatlarini ko’rsatishni tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlarni tizimlashtirish chora-tadbirlari to’g’risida”gi 612-sonli qarorida jismoniy va yuridik shaxslarga ma’lumotnomalar berish bo’yicha davlat xizmatlarini ko’rsatishning yagona ma’mu-

riy reglamenti 25-ilovasida “kredit tarixi” to’g’risida ma’lumotnoma berish tartibi ko’rsatilgan.

Bu xizmatni jismoniy shaxslar olishi mumkin. “Kredit byurolari” bunga vakolatli organ “hisoblanadi. Yuborilgan arizada shaxsga oid quyidagi ma’lumotlar ko’rsatilishi lozim: familiyasi, ismi va otasining ismi (o’zgargan bo’lsa, bu haqda ma’lumotlar ko’rsatiladi), pasport yoki identifikatsiyalovchi ID-kartasi ma’lumotlari (JSHSHIR ma’lumotlari), elektron manzili (mavjud bo’lsa) va telefon raqami, doimiy ro’yxatdan o’tgan manzili.

Bir yil ichida birinchi marta xizmatdan foydalanish – bepul, keyingilari uchun – BHMning 5 foizi miqdorida to’lov to’lanadi. Davlat xizmatini ko’rsatish muddati real vaqt rejimida.

Shirin ZAKIRYAYEVA,
Samarqand shahar adliya bo’limi davlat xizmatlari
markazi bosh mutaxassisi

BUYRUQ BILAN TANISHTIRILMAGAN XODIMNING INTIZOMIY JAZOSI G’AYRIQONUNIY HISOBLANADI

Qoraqalpog’iston Respublikasi Adliya vazirligiga fuqaro D.Sh. murojaat yo’llab, “Toza hudud” davlat unitar korxonasi Beruniy tumani filialida ishlayotganini, 2024-yil 15-yanvardan 10-fevralga qadar oliy ta’lim muassasasida sirtqi ta’lim shaklida o’qiganligi va ushbu davr uchun ish haqi to’lanmagani, o’ziga nisbatan “hayfsan” intizomiy jazo chorasini qonun-qoidalarga xilof ravishda qo’llanilganidan noroziligini bildirgan.

O’rganish davomida D.Sh. Qoraqalpog’iston Respublikasi Qishloq xo’jaligi va agrotexnologiyalar institutining sirtqi ta’lim shakliga 1-kursga qabul qilinganligi munosabati bilan 2024-yili 8-yanvarda chaqiruv xati bilan o’qishga chaqirilgani ma’lum bo’ldi. Biroq ushbu chaqiruv xatiga asosan “Toza hudud” MUK tomonidan D.Sh.ga o’qishga yuborish haqida buyruq chiqarilmagan va o’rtacha oylik ish haqi to’lanmagan.

Mehnat kodeksining 383-moddasida ish beruvchi mehnat shartnomasi bo’yicha ishdan ajralmagan holda ta’lim tashkilotlarida o’qitilayotgan qayta tayyorlashdan yoki malaka oshirishdan o’tayotgan, shuningdek ishlab chiqarish ta’limini o’tayotgan xodimlarga ish va o’qishni birga olib borish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishi shartligi belgilangan.

D.Sh.ga nisbatan qonun-qoidalarga xilof ravishda Qoraqalpog’iston Respublikasi “Toza hudud” MUKning 2024-yil 6-fevraldagi majlis bayonnomasiga asosan, korxonah rahbarining 2024-yil 8-fevraldagi buyrug’i bilan “hayfsan” intizomiy jazo chorasini qo’llanilgan. Lekin xodim bu buyruq bilan 2024-yil 12-fevral kuni, ya’ni oradan 4 ish kuni o’tgandan so’ng tanishtirilgan.

Mehnat kodeksining 313-moddasiga muvofiq, xodimga intizomiy jazo chorasini qo’llash ish beruv-

chining buyrug’i bilan rasmiylashtiriladi. Ish beruvchi xodimga nisbatan intizomiy jazo chorasini qo’llash to’g’risidagi buyruq qabul qilingan kundan e’tiboran uch ish kuni ichida, xodim ishda bo’lmagan vaqt hisobga olinmasdan, unga jazoning sabablari ko’rsatilgan holda imzo qo’ydirib, e’lon qilinadi.

O’ziga nisbatan intizomiy jazo chorasini qo’llash haqidagi buyruq bilan tanishtirilmagan xodim intizomiy jazosi bo’lmagan deb hisoblanadi.

Xodimning o’ziga nisbatan intizomiy jazo chorasini qo’llash to’g’risidagi buyruq bilan tanishishni rad etishi hozir bo’lgan guvohlar ko’rsatilgan holda dalolatnoma bilan rasmiylashtiriladi. Bunday holda xodim buyruq bilan tanishtirilgan deb hisoblanadi.

Yuqoridagilarga ko’ra, fuqaro D.Sh.ga nisbatan qo’llanilgan intizomiy jazo chorasini bekor qilish va o’qishda bo’lgan davri uchun ish haqi pulini to’lab berish bo’yicha Qoraqalpog’iston Respublikasi “Toza hudud” davlat unitar korxonasiga ijrosi majburiy bo’lgan taklif kiritildi.

Jamshid BEKIMBETOV,
Qoraqalpog’iston Respublikasi Adliya vazirligi
bosh maslahatchisi

BOLANI MAKTABGA QABUL QILISH RAD ETILISHI MUMKINMI?

Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligiga fuqaro K. A. murojaat qilib, laboratoriya diagnozi bo'yicha mutaxassisligi ikkinchi mutaxassislik darajasiga tushirilganidan noroziligini bildirib, ish haqini qayta hisoblashda amaliy yordam so'ragan.

MUTAXASSISLIK DARAJASI TIKLAB BERILDI

O'rganish davomida fuqaro K.A.ga Innovatsion sog'liqni saqlash milliy palatasining 2022-yil 4-martdagi buyrug'i bilan laboratoriya diagnozi mutaxassisligi bo'yicha birinchi mutaxassislik darajasi berilgan va shu mutaxassislik darajasi bo'yicha ish haqi hisoblanib kelingani ma'lum bo'ldi.

Shuningdek, fuqaro K.A. 2023-yil 24-oktabr kuni o'z xohishiga ko'ra yuqori mutaxassislik darajasi sertifikatiga ega bo'lish uchun navbatdan tashqari mutaxassislik attestatsiyasida qatnashgan va mutaxassislik imtihoni natijasi bo'yicha Tibbiyot va farmatsevtika xodimlarining mutaxassisligini baholash markazining 2023-yil 30-oktabrdagi buyrug'i bilan unga laboratoriya diagnozi mutaxassisligi bo'yicha ikkinchi mutaxassislik darajasi berilgani aniqlandi.

Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 18-sentabrdagi 477-sonli qarori bilan tasdiqlangan "Tibbiyot va farmatsevtika xodimlarini attestatsiyadan o'tkazish va ularga malaka toifalari berish bo'yicha davlat xizmatlarini ko'rsatishning ma'muriy reglamenti" 6-bandiga muvofiq o'z xohishiga ko'ra navbatdan tashqari attestatsiyada qatnashib, mutaxassislik darajasini orttirgan tibbiyot va farmatsevtika xodimlariga oshirilgan mutaxassislik darajasi bo'yicha ish haqi to'lanishi, shuningdek navbatdan tashqari attestatsiyada qatnashib, attestatsiyadan o'ta olmagan tibbiyot va farmatsevtika xodimlarining mutaxassislik darajasi esa tushirilmasligi belgilab qo'yilgan.

Yuqoridagilarga ko'ra, fuqaro K.A.ning birinchi mutaxassislik darajasini tiklab berish va ish haqini mutaxassislik darajasiga muvofiq to'lash bo'yicha Adliya vazirligi tomonidan Tibbiyot va farmatsevtika xodimlarining mutaxassisligini baholash markaziga ijrosi majburiy bo'lgan taklif kiritildi va fuqaroga birinchi mutaxassislik darajasi tiklab berildi.

Asilbek MOLDAXMETOV,
Qoraqalpog'iston Respublikasi Adliya vazirligi
mas'ul xodimi

QO'SHIMCHA MABLAG' VA MA'NAVY ZARAR UNDIRILDI

Bundan 5 yil muqaddam – 2019-yil 13-may kuni Rishton tumanini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish maqsadida tuman hokimining qarori qabul qilindi. Mazkur qarorda tuman markazi qiyofasini tubdan o'zgartirish doirasida bir nechta tadbirkorlar hamda xo'jalik yurituvchi subyektlarning bino-inshootlari buzilib, yerlari davlat va jamoat ehtiyojlari uchun olinishi belgilandi.

Ammo tadbirkor Matlubaxon Topiboldiyevaning tumandagi Roshidoni ko'chasida joylashgan savdo do'konini yuqoridagi qaror ilovasiga kiritilmagan bo'lsa-da, buzib yuborildi. Oqibatda unga buzilgan bino-inshootlar uchun tegishli kompensatsiya ham to'lanmay qolgan. Shu bois, M. Topiboldiyeva tuman hokimligining harakatidan norozi bo'lib, Farg'ona tumanlararo ma'muriy sudiga murojaat qiladi. Natijada sudning 2022-yil 19-dekabrda hal qiluv qarori bilan Rishton tuman hokimligi mas'ul xodimlarining xatti-harakatlari qonunga xilof deb topilib, hokimlik zimmasiga Matlubaxon opaga tegishli savdo do'konini tuman hokimining yuqorida tilga olingan qarori bilan tasdiqlangan ro'yxatga kiritish majburiyati yuklatilgan. Qolaversa, adliya bo'limi tomonidan uning manfaatida kiritilgan da'vo arizasiga muvofiq fuqarolik ishlari bo'yicha Rishton tumanlararo sudning tuman hokimligidan M. Topiboldiyeva foydasiga 191 million 128 ming 330 so'm undirish to'g'risida 2023-yil 22-fevraldagi hal qiluv qarori ham qabul qilingan.

Biroq shundan keyin ham tuman hokimligi zimmasidagi majburiyatni 15 oy bajarmaydi. Oqibatda tadbirkor sarson-sargardon bo'lib, sog'lig'ini yo'qotdi. Shifokor Samiyevning 2024-yil 3-fevraldagi ma'lumotnomasiga ko'ra, opa bosh og'rig'i, bosh aylanishi, yurak bezovtaligi singari kasalliklarga duchor bo'lgan. Shundan so'ng, adliya bo'limi M. Topiboldiyevaga qo'shimcha va ma'naviy zarar undirishni so'rab, fuqarolik ishlari bo'yicha Rishton tumanlararo sudiga yana da'vo arizasi kiritdi. Natijada sudning tuman hokimligidan jabrlanuvchi foydasiga 31 million 217 ming so'm qo'shimcha hamda 3 million so'm ma'naviy zarar undirish xususidagi hal qiluv qarori qabul qilindi.

Ikromjon ISAQOV,
Rishton tuman adliya bo'limi boshlig'i

MEHNAT STAJI QANDAY HISOBLANADI?

– Bugungi kunda mehnat ta'tillari yangi Mehnat kodeksi bo'yicha hisob-kitob qilinayapti. Ya'ni, xodimlarga bir tashkilotdagi yoki tarmoqdagi ko'p yillik stajidan kelib chiqib, qo'shimcha mehnat ta'tili beriladi. Bu holatda xodimlarning bola parvarishlash ta'tili davri ham shunday stajga qo'shiladimi? Deylik, bir tashkilotda jami 18 yillik stajga ega xodim uchun umumiy 3 yillik bola parvarishi ta'tili bilan staj hisoblanganda, xodim qancha muddatli mehnat ta'tili olishi kerak bo'ladi?

– O'zbekiston Respublikasining "Fuqarolarning davlat pensiya ta'minoti to'g'risida"gi qonunining 37-moddasi "j" bandiga muvofiq, bola 3 yoshga to'lguncha bolani parvarishlash ta'tillarida bo'lish vaqti, lekin hammasini jamlaganda ko'pi bilan 6 yil muddati ish stajiga qo'shib beriladi. Yuqoridagi holatda 3 yillik mehnat stajiga qo'shiladi, biroq kelgusida yana bola parvarishi ta'tiliga chiqqanda jami muddat 6 yillik ish stajiga hisoblanishini e'tiborga olish zarur.

Masalan, A. ismli xodim 3 nafar farzandi uchun jami 9 yil bola parvarishlash ta'tilida bo'lgan bo'lsa, ushbu 9 yildan faqat 6 yili mehnat stajiga qo'shiladi.

Demak, ko'rinib turibdiki, yuqoridagi holatda 18 yillik stajga ega xodimga yana 3 yillik mehnat stajiga qo'shiladi.

Nasiba RAHIMOVA,
Sergeli tuman adliya bo'limi
davlat xizmatlari markazi bosh
yuriskonsulti

6 TALQIN

Iqlim o'zgarishining salbiy oqibatlarini bartaraf etish bugungi kunda butun dunyo mamlakatlari oldida turgan dolzarb muammolardan biri hisoblanadi. Shu sababli, qariyb 30 yildan buyon global isish va uning natijasida kelib chiqishi mumkin bo'lgan talofatlarning oldini olish maqsadida har yili Birlashgan Millatlar Tashkilotining Iqlim o'zgarishi konferensiyasi ("Conference of the Parties") tashkil etib kelinmoqda. Mazkur konferensiyalar yakunida bir qator xalqaro hujjatlar qabul qilingan. 1997-yilda Yaponiyadagi COP 3 sammitida – Kioto protokoli (1999-yilda O'zbekiston tomonidan ratifikatsiya qilingan), 2015-yilda Fransiyada o'tgan COP 21da Parij bitimi (2017-yilda O'zbekiston tomonidan ratifikatsiya qilingan) shular jumlasidandir.

BARQAROR AGROEKOTIZIMNI YARATISH – ZAMON TALABI

DUNYOVIY MUAMMO

BMT tomonidan tashkil etilayotgan konferensiyada O'zbekiston ham doimiy ravishda faol ishtirok etib, bir qator tashabbuslarni ilgari surib kelmoqda. Xususan, 2023-yilning 30-noyabr – 12-dekabr kunlari Birlashgan Arab Amirliklarining Dubay shahrida bo'lib o'tgan Iqlim o'zgarishi konferensiyasida (COP 28) nutq so'zlagan Prezidentimiz quyidagi fikrlarni ta'kidlagan edi: "Iqlim muammolari barqaror rivojlanish yo'lida eng asosiy tahdidga aylanib ulgurdi. Bu xavf-xatarlar hatto dunyo geosiyosiy arxitekturasiga ham ta'sir ko'rsatmoqda. Iqlim o'zgarishining salbiy oqibatlarini Orol fojiasini tufayli Markaziy Osiyoda ayniqsa jiddiy sezilmoqda. Mintaqamizda havo haroratining oshishi jahondagi o'rtacha ko'rsatkichdan ikki baravar ko'pdur. Favqulodda issiq kunlar soni 2 marta ortdi, muzliklar maydonining uchdan bir qismi yo'qoldi. Tuproq yemirilishi jarayonlari 30 million aholi turmush tarziga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Kuchli chang va qum bo'ronlari odatiy holga aylandi. Ichimlik suvi taqchilligi, havo ifloslanishi, bioxilma-xillik yo'qolishi, qishloq xo'jaligiga hosildorlik pasayishi kabi muammolar tobora avj olmoqda. Bu global xavflar keng mintaqamizda xatarli nuqtaga yetib kelmoqda".

IQLIM O'ZGARISHLARI

Mintaqamizda vujudga kelayotgan iqlim muammolari davlat oldiga uning oqibatlarini yumshatish, qishloq xo'jaligida unga moslashuvchan tizimni yaratish zaruratini kun tartibiga qo'yimoqda. 2024-yil 24-iyunda "Iqlim o'zgarishiga nisbatan barqaror agroekotizimni yaratish hamda qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtiruvchilarning iqlim o'zgarishi bilan bog'liq xavflarga moslashuvchanligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Prezident qarori qabul qilindi.

Mazkur qarorga ko'ra, qishloq xo'jaligini iqlim o'zgarishiga moslashtirish va sohaning iqlimga salbiy ta'sirini yumshatish bo'yicha milliy dastur tasdiqlandi. Endilikda qishloq xo'jaligini iqlim o'zgarishiga moslashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqish va amaliyotga joriy qilish choralari ko'riladi. Qishloq xo'jaligida mahsulot yetishtiruvchilarni favqulodda vaziyatlar ro'y berish xavfi (jumladan, haroratning anomal o'zgarishi, sel oqimlari va toshqinlari, do'l yog'ishi va qurg'oqchilik) hamda chigirtka va boshqa zararkunandalar bilan bog'liq favqulodda vaziyatlardan erta ogohlantirish tizimi ishlab chiqiladi.

Shuningdek, xalqaro moliya institutlarining kredit va grant mablag'lari, davlat budjeti mablag'lari hisobidan qishloq xo'jaligini iqlim o'zgarishiga moslashtirish loyihalarini amalga oshirish hamda xorijiy davlatlar bilan hamkorlik yo'lga qo'yiladi. Dehqon, fermer va agroklastlar xo'jaliklarining ekologik madaniyatini oshirish, agrar sohani iqlim o'zgarishiga moslashtirish bo'yicha bilim darajasi va ko'nikmalarini muntazam oshirib borish choralari ko'riladi.

Qarorga asosan qishloq xo'jaligida iqlim o'zgarishi va uning oqibatlaridan keng jamoatchilikni xabardor qilish uchun ilmiy-ommabop, tahliliy materiallar tayyorlash, sohadagi tadqiqotlar natijalarini qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqaruvchilar orasida keng ommalashtirish choralari ko'riladi.

AGRAR SOHADA ZAMONGA MOSLASHUV

Bundan tashqari, qaror bilan belgilangan maqsadlarga erishish uchun xorijiy mablag'lar jalb etilishi belgilandi. Xususan, qishloq xo'jaligi sohasini iqlim o'zgarishiga moslashtirish hamda mahsulot yetishtiruvchilarni qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish tadbirlari uchun BMTning Yashil iqlim jamg'armasi bilan hamkorlikda "O'zbekistonda iqlimga moslashuvchan qishloq xo'jaligi amaliyotlarini kengaytirish va agrar sohaning unga bo'lgan ta'sirini yumshatish" dasturi doirasida 200 million AQSh dollari miqdorida grant mablag'lari ajratiladi. Shuningdek, Yevropa Ittifoqining 27 million yevro, Global ekologik jamg'armasining 10 million AQSh dollari miqdorida, Germaniya xalqaro hamkorlik jamiyati(GIZ)ning "Orolbo'yi mintaqasida ekologik barqarorlikka qaratilgan rivojlanish" loyihasining 12 million yevro miqdorida, Global ekologik jamg'arma hamda BMTning Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti (FAO) bilan hamkorlikda qishloq xo'jaligida iqlim o'zgarishi bilan bog'liq loyihalar uchun 25 million AQSh dollari miqdorida grant mablag'lari ajratiladi.

Shuningdek, daraxtzorlardan iborat landshaftlarni tiklash va boshqarishga Jahon banki ishtirokida "O'zbekistonda barqaror o'rmon landshaftlarini tiklash" loyihasi doirasida 116,5 million AQSh dollari miqdorida imtiyozli qarz mablag'lari, 2024-yil uchun davlat budjeti parametrlarida Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligiga "Yashil makon" umummilliy loyihasi doirasidagi xarajatlar uchun 100 milliard so'm hamda himoya o'rmonzorlarini barpo etish uchun 40 milliard so'm mablag' yo'naltiriladi.

Xorijiy manbalar hisobidan ajratilayotgan mablag'lar sohani davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, iqlim o'zgarishiga moslashuvchan tizimga o'tishga imkoniyat yaratadi, albatta.

Xulosa qilib aytganda, mamlakatimizda mazkur sohada olib borilayotgan islohotlar suv tanqisligi, sho'rlanish va tuproq degradatsiyasining oldini olish, qishloq xo'jaligini iqlim o'zgarishiga moslashtirish hamda uning iqlimga bo'lgan salbiy ta'sirini yumshatishga xizmat qiladi.

Shuhrat FAYZIYEV,
Toshkent davlat yuridik universiteti
professori

Davlatimiz rahbari tomonidan ilgari surilayotgan xalqimizni, oddiy odamlarni rozi qilish, ularni qiyayotgan muammolarga yechim topish tashabbusi Xalq qabulxonalari uchun dasturilamal bo'layotir.

MUROJAATLAR TAHLILI MUAMMOLARNI TEZKOR HAL ETISHNI TAQOZO ETADI

Eng muhimi, fuqarolarni kutib o'tirmasdan ularning huzuriga borish, xalq bilan yuzma-yuz muloqot qilish ko'lamini kengaytmoqda. Zero, murojaati yechim, so'zi qadr topgan inson hayotdan minnatdor bo'lib yashaydi.

Joriy yilning birinchi yarmida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Kosonsoy tumanidagi Xalq qabulxonasiga hamda sayyor qabullar orqali 3 ming 877 ta murojaat kelib tushdi. Shundan 1 ming 548 tasi ijobiy va 1 ming 687 tasi huquqiy tushuntirish berish orqali hal etildi.

Murojaatlar tahlili shuni ko'rsatmoqdaki, aholini qiyayotgan eng dolzarb muammolar hamda eng ko'p takrorlanayotgan masalalar aliment undirish, muhtojlarga bir martalik moddiy yordam ajratish, 18 yoshgacha bolalar nafaqasi, pensiya pullarini undirish, uy-joy bilan ta'minlash, yo'llarni ta'mirlash, tibbiy ko'rikdan o'tkazish va tibbiy yordam ko'rsatish, mutaxassisligi bo'yicha ishga kirish (tiklash), kadastr hujjatlarini rasmiylashtirish borasidadir. Ayni dolzarb muammo va masalalarni sektorlar hamda barcha darajadagi tashkilot rahbarlari ishtirokida tezkor hal etishga jiddiy e'tibor qaratilmoqda.

Jumladan, tumanning "Ozod" mahallasida yashovchi fuqaro S. Ermatova 2 oylik pensiya puli mas'ul xodimlarning xatosi tufayli Navoiy viloyatining Karmana tumanida yashovchi notanish fuqaroning plastik kartasiga tushirib berilganini ma'lum qilib, amaliy yordam so'ragan. Xalq qabulxonasi aralashuvi bilan ayolning pensiya puli karmanalik fuqarodan qaytarilib, plastik kartasiga tushirib berildi.

Tumanning "Yoshlik" mahallasida istiqomat qiluvchi U. Azizov esa "Kosonsoy faxriylar sanatoriyasi"ga eltuvchi 2 kilometrlik yo'lni ta'mirlash masalasi tuman va viloyat hokimliklariga qilgan murojaatlari ijobiy hal etilmaganidan norozi bo'lib, amaliy yordam so'ragan. Mazkur murojaat ham ijobiy hal etilib, yo'lning ta'mirlanishi ta'minlandi.

Tumanning "Shirinbuloq" mahallasida yashovchi fuqaro N. Tursunboyevaning esa mehnat huquqi buzilgan. U 2013-yilda tumandagi 42-umumta'lim maktabiga yetakchi lavozimiga ishga qabul qilingan. 2017-yilda esa kotiba vazifasiga, 2021-yilda 1 stavka kotiba, 0,5 stavka amaliyotchi psixolog lavozimiga o'tkazilib, tug'uruq ta'tiliga chiqqan. Lekin 2024-yilda tug'uruq ta'tili tugab, ishga qaytmoqchi bo'lganida, maktab direktori uning talabini rad etgan. N. Tursunboyeva tuman Xalq qabulxonasi yordamida o'z ishiga tiklandi.

Bundan tashqari, murojaatlar tahlili jarayonida aniqlangan kamchiliklar yuzasidan davlat organlari va boshqa tashkilotlar rahbarlariga ko'rib chiqilishi majburiy bo'lgan taqdimnomalar kiritilmoqda. Shuningdek, murojaatlarni ko'rib chiqish tartibi va muddatlarini buzgan, qolaversa, murojaatlarni ko'rib chiqish natijalari yuzasidan qabul qilingan qarorlar ijrosini ta'minlamagan shaxslarni javobgarlikka tortish bo'yicha huquqni muhofaza qiluvchi idoralarga takliflar ham yuborilmoqda.

Xususan, murojaatlarning kelib chiqishiga sabab bo'layotgan muammolarni o'rganish yuzasidan 48 ta ko'rsatma, 22 ta taqdimnoma, 21 ta taklif hamda Xalq deputatlari tuman Kengashiga 8 ta axborot kiritildi. Oqibatda 6 nafar mas'ul rahbar ma'muriy javobgarlikka tortildi, 14 nafar xodimga "hayfsan" intizomiy jazo chorasi qo'llanildi. 2 nafar xodim esa vazifasidan ozod etildi va 29 nafar mas'ul shaxs ogohlantirildi.

Muxtasar qilib aytganda, Xalq qabulxonasi xalq bilan hamnafas!

Tohiraxon MO'YDINOVA,
O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Kosonsoy
tumanidagi Xalq qabulxonasi mudiri

SIZNI UNUTMAYMIZ, SHUHRAT AKA!

☐ *Nega? Qanday qilib? Yaqinda ko'rgandim-ku, soppa-sog' edi-ku! Ha, gohida oramizda yurgan qarindosh, tanish-bilishimizning to'satdan dunyodan o'tib qolganini eshitganimizda yuqoridagi savollar quyilib keladi. To'g'ri, kun kelib bu hayotni tark etish har bir tirik jonning qismatida bor, faqat o'sha kun bevaqt kelmasin!*

Hamkasbimiz Shuhrat Suyarovning olamdan o'tganini eshitib, ko'nglim cho'kdi, ezildim. Axir, uch nafar farzandidan ikkisi universitetda, biri hali maktabda o'qiyotgandi. Shuhrat aka shularning rizqi uchun, ta'limi uchun yelib-yugurdi, tinmay mehnat qildi. Nima ham derdik. Taqdir ekan, akaning ortida qolgan oilasini, farzandlarini Allohning o'zi rizqlantirsin.

Shuhrat aka qanday odam edi? Shuhrat Suyarov jamoamizga gazetaning Sirdaryo viloyati bo'yicha muxbiri bo'lib qo'shildi. Jamoada kimgadir aka, kimgadir uka bo'ldi, hammaning ko'ngliga yo'l topdi. Kasbiga mehr qo'ygan inson edi. Gazetaning deyarli har sonida Shuhrat Suyarovning goh tanqidiy, goh mulohazali, gohida mushohadaga chorlovchi maqolalari bosilardi. Tanqidiy maqolalari sabab Sirdaryo viloyatining ayrim hududlariga tungi chiroqlar o'rnatilgani, viloyat tibbiyot

sohasidagi ijobiy o'zgarishlar, viloyat mas'ullarining fuqarolarni qabul qilishdagi sansalorliklariga chek qo'yilgani kechagidek yodimizda. Shuhrat akada shunday odat bor edi-ki, to'yga borsa ham yonida bloknot va ruchkasi bo'lardi. E'tiborini tortgan voqea yoki holatlarni qog'ozga tushirib qo'yar va tez orada shu bo'yicha maqola tayyorlab, gazeta yoki saytlarda yoritardi. Jurnalistga xos bo'lgan tezkorlik, xolislik, jonkuyarlik, bularning barchasi Shuhrat Suyarovda mujassam edi.

Bir necha yil oldin Shuhrat aka O'zbekiston Milliy axborot agentligiga ishga o'tdi. Garchi, boshqa joyda ishlayotgan bo'lsa-da, eski jamoa bilan ham aloqani uzmad. Ba'zida telefon qilib hol-ahvol so'rasa, ba'zida o'zi tahririyatga kelib, jamoa bilan suhbatlashib ketardi. Bu Shuhrat akaning odamiyligidan, oqibatli insonligidan dalolat edi.

Shuhrat aka bilan dunyodan

ko'z yumishidan ikki kun oldin telefonda gaplashgandim. Hech qachon telefondagi suhbatimiz bunchalik cho'zilmagandi. Aka dardini kulib yengayotganini ich-ichimdan his qildim. Ko'ngli to'lib, siniq ovozda shunday degan edi:

– Odam gohida kasal ham bo'lib turishi kerak ekan-da. Qarindosh-urug'im ko'pligini dard chekib bildim. Hafta, o'n kundan buyon uyim mehmon bilan to'la. Hamkasblarning ham boriga shukur, biri ketsa, biri keladi. Ayniqsa, Abdusaid aka (Abdusaid Ko'chimov) jamoa bilan kelib ketgandan so'ng jurnalist bo'lganimdan, shunday inson bilan bir safda mehnat qilayotganimdan faxrlandim...

Shuhrat akani toliqtirib qo'yman degan maqsadda, gapini bo'lib, aka, shu hafta oxirlarida oldingizga bir o'taman, gurunglashamiz, dedim.

– Jigar, keling. Albatta, qoladi-

gan bo'lib keling!

Ko'zimga yosh keldi. Shuhrat akaga yana nimalarnidir gapirib bermoqchi edim, kuchim yetmadi. Ko'zimdagi yosh gapirishga imkon bermadi.

Shundan so'ng oradan bor-yo'g'i ikki kun o'tdi. Telefonim jiringlab qoldi. Qarasam, Shuhrat akadan qo'ng'iroq bo'layotgan ekan. Telefonni olib, labbay, Shuhrat aka, desam, boshqa odamning ovozi keldi:

– Assalomu alaykum. Men Shuhrat akaning o'g'liman...

Eh, Shuhrat aka! O'sha kuni telefon orqali gaplashganimizda gapingizni bo'lib, nega suhbatimizni tugatib qo'ydim-a? Siz hali uzoq gaplashmoqchi edingiz, yo hammasini sezganmidingiz?

Biz sizni unutmaymiz, Shuhrat aka! Farzandlaringiz, shogirdlaringiz hali uzoq yillar siz bilan faxrlanib yurishiga ishonchim komil.

Yorбек ISKANDAROV,
"Inson va qonun" muxbiri

☐ **Aholi o'rtasida huquqiy bilim va huquqiy madaniyatni yuksaltirish, qonuniyligni mustahkamlashga qaratilgan huquqiy targ'ibot tadbirlari qonunbuzilish holatlarining oldini olishga xizmat qiladi. Ayniqsa, voyaga yetmaganlar o'rtasida nazoratsizlik, jinoyat va huquqbuzarliklar profilaktikasini olib borishda muhim o'rin tutadi.**

JINOYATGA JAZO MUQARRAR

Avvalo, hamyurtlarimiz, ayniqsa, yoshlar sodir etilgani uchun ma'muriy yoki jinoiy javobgarlik nazarda tutilgan g'ayrihuquqiy qilmish huquqbuzarlik ekanini teran anglab olishlari lozim. Huquqbuzarliklar profilaktikasi huquq-tartibotni saqlash hamda mustahkamlash, huquqbuzarliklarni aniqlash, ularga barham berish, shuningdek huquqbuzarliklarning sodir etilishi sabablari, ularga imkon berayotgan shart-sharoitlarni aniqlash, bartaraf etish maqsadida qo'llaniladigan huquqbuzarliklar profilaktikasining huquqiy, ijtimoiy, tashkiliy va boshqa chora-tadbirlari tizimi hisoblanadi.

Profilaktika suhbatlari, rasmiy ogohlantirish, huquqbuzarliklarning sodir etilishi sabablari va ularga imkon berayotgan shart-sharoitlar to'g'risida xabardor qilish, ijtimoiy rehabilitatsiya qilish va ijtimoiy moslashtirish, profilaktik hisobga olish, majburiy davolanishga yuborish, ma'muriy nazorat kabi chora-tadbirlar huquqbuzarliklarning yakka tartibdagi profilaktikasi hisoblanadi. Profilaktika suhbatlari shaxsni jamiyatda qabul qilingan xulq-atvor normalari va qoidalariga rioya etishga undash, g'ayriijtimoiy xulq-atvorning ijtimoiy hamda huquqiy oqibatlarini, huquqbuzarlik sodir etganlik uchun qonunda belgilangan javobgarlikni tushuntirishdan iborat.

Surunkali alkogolizm, giyohvandlikka chalingan shaxs tomonidan jamoat tartibi, boshqa shaxslarning huquqlari buzilgan yoxud u aholining xavfsizligi, sog'lig'i va jamiyatning axloqiga tahdid solgan taqdirda ichki ishlar organlari uni majburiy davolanishga yuborish choralarini ko'radi. Bilib-bilmay jinoyat ko'chasiga kirib qolgan shaxslar uchun sodir etgan qilmishiga qonuniy jazo muqarrar ekanini ta'kidlash joiz.

Munisa MURODULLAYEVA,
Sergeli tuman ichki ishlar organlari faoliyatini muvofiqlashtirish boshqarmasi tergovchisi, mayor

📢 E'LON

"Toshkent shahar dori-darmon" AJning Kasaba uyushmasi qo'mitasiga tegishli bo'lgan, dumaloq shakldagi, atrofida lotin yozuvida "O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni Saqlash va Farmatsevtika Kasaba uyushmasi Toshkent shahar aksiyadorlik jamiyati", ichki qismida esa "Kasaba uyushmasi qo'mitasi" yozuviga ega bo'lgan ko'k siyohli muhr yo'qolgan sababli haqiqiy emas deb topilsin.

8 ADLIYA FAXRIYLARI

Saodat opa
saboqlari

Saodat Shukuraliyeva Bekobod tumanida tug'ilib-o'sgan. 1973-yil Andijon davlat chet tillar institutini tamomlab, mehnat faoliyatini o'zi tug'ilib-o'sgan tumandagi 2-maktabda o'qituvchilikdan boshlagan. Fransuz tili o'qituvchisi ikki yildan so'ng tuman yoshlar qo'mitasi 3-kotibi, keyinroq Toshkent viloyat yoshlar qo'mitasi o'quvchilar va studentlar bo'limi nazoratchisi sifatida yoshlarning haqiqiy sardoriga aylandi. Yoshlar tashkilotining tashabbuslariga, yoshlarning orzulariga hamnafas bo'ldi. Saksoninchi yillarning boshidan o'rtalariga qadar tuman xalq maorifi (ta'limi) bo'limi nazoratchisi vazifasida xizmat qildi. So'ngra uning zimmasiga yanada mas'uliyatli vazifa – tuman bolalar uyiga direktorlik vazifasi yuklandi. Bolalarning beg'ubor dunyosini kashf etdi, ularning nafaqat muammolariga yelka tutdi, balki qalbiga quloq soldi...

Oradan biroz vaqt o'tib, tuman fuqarolik holati dalolatnomalarini yozish bo'limi mudirligiga tayinlandi. Shundan so'ng Saodat opaning mehnat faoliyatida yangi sahifa ochildi. Fuqarolarning nikohini qayd etish, oila ostonasida turgan yigit-qizlarga tavsiyalar va huquqiy maslahatlar berish, oila quvonchiga-quvonch qo'shgan farzandlar dunyoga kelganda tug'ilganlik to'g'risidagi guvohnomalarni qayd etishdek baxtli voqealarni tarixga muhrlashdek missiyalar bilan bir qatorda zamondoshlarining qayg'uli damlariga ham sherik bo'ldi. Ota-onasi, bolasi yoki yaqinlari vafot etganda beriladigan guvohnomalarni qayd etar ekan, ularning ko'ngliga taskin beradigan so'z aytishni insoniylik burchi deb bildi.

32 yillik mehnat faoliyatining 20 yilini "ZAGS" idorasiga bag'ishlagan Saodat Abduqodirovna qayerda, qaysi vazifada ishlamasin, odamlar orasida, xalq xizmatida bo'ldi. Tabarruk 75 yoshga to'lgan Saodat opaga umringiz uzoq, xonadoningiz tinch va farog'atli bo'lsin, deymiz.

Hayot insonga berilgan eng qimmatli tuhfa. Bu tuhfani qadrlash, unga munosib bo'lish uchun inson yuksak cho'qqilarni ko'zlab yashaydi, o'qib, izlanadi, yelib-yuguradi. Umr karvoni esa mas'uliyatli va mashaqqatli yo'llardan, dovonlardan o'tadi. Bu yo'llarda kimdir topadi, kimdir yo'qotadi. Kimdir sinovlardan o'tishga imkon, kuch topadi, kimdir esa qoqiladi, yiqiladi. Xullas, hayotning sharti oddiy – to'g'ri yashashdan, sabog'i jiddiy – halol mehnat qilishdan iborat. "Hikmat izlaganga hikmatdir dunyo..." degan shoirning so'zlarida hikmat bor. Bugungi qahramonlarimiz ham millatidan, tug'ilgan yurtidan, kasbi-koridan, lavozimidan qat'i nazar elga qilgan xizmati bilan qadr, hayotdan esa hikmat topgan, ehtiroimga loyiq ayollardir.

ELDA E'ZOZ TOPGAN

ayollar

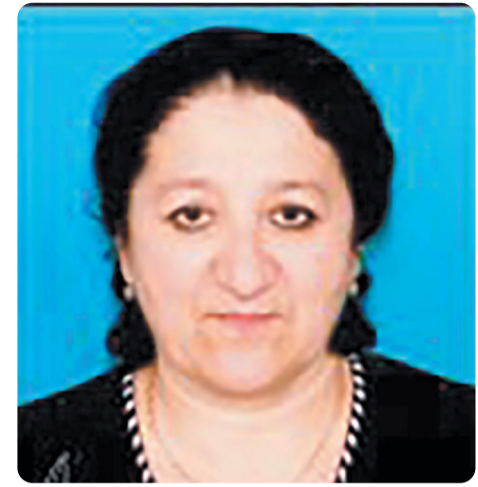
Peshonasiga
bosh hisobchilik
"bitilgan"
Svetlana
Dmitriyevna

Svetlana Magadeyeva Turkmaniston Respublikasining Chorjo'y viloyatida tavallud topgan. Katta va ahil oilada, 8 nafar aka-uka, opa-singillar mehr ardog'ida voyaga yetdi. U millati boshqa bo'lsa ham, O'zbekistonni o'z vatani deb bildi, taqdirini O'zbekiston bilan bog'ladi. 1972-yil Samarqand moliya texnikumini sug'urta-moliyachisi mutaxassisligi bo'yicha tamomlab, ilk mehnat faoliyatini Urganch shahar sug'urta idorasining iqtisodchisi vazifasidan boshlagan. Tez orada kasb sirlarini o'rganib, 1974-1989-yillar, ya'ni o'n besh yil mobaynida xuddi shu sug'urta idorasining bosh hisobchisi lavozimida samarali xizmat qildi. Svetlana Dmitriyevaning mehnat faoli-

yatiga nazar tashlagan kishi "Uning taqdiriga faqat bosh hisobchilik yozilgan ekan-da" deb o'ylashi tabiiy. Chunki S. Magadeyeva qator yillar Xorazm viloyat madaniyat xodimlari kasaba uyushmasining bosh hisobchisi, so'ngra "Xorazmturist"ning bosh hisobchisi bo'lib faoliyat yuritdi. Qahramonimiz 1992-2009-yillar mobaynida Xorazm viloyat adliya boshqarmasi bosh hisobchisi va 2009-yildan boshlab bir necha yil Toshkent viloyat adliya boshqarmasining bosh hisobchisi lavozimida ishladi.

Ma'lumki, moliya, iqtisod sohasida raqamlar bilan tillashish kerak. Raqamlarga e'tiborsizlik qonunbuzarliklarni keltirib chiqarishi, salbiy oqibatlariga olib kelishi mumkinligini barchamiz yaxshi bilamiz. Svetlana Dmitriyevna shuning uchun ham har bir raqamga e'tiborli, o'z ishiga puxta hisobchi ekanligini butun mehnat faoliyati davomida isbotladi. Davlat mulkini asrashga, davlatning har bir tiyini hisob-kitob qilishga, behuda sarflamaslikka o'rgangani uchun shu sohada, aynan bosh hisobchi lavozimida 40 yildan ortiq vaqt halol mehnat qildi, kasbga, nomiga dog' tushirmadi.

Qutlug' yoshingiz muborak bo'lsin, Svetlana Dmitriyevna!

Laborant, xat
tashuvchi, kotiba,
katta notarius –
Ma'mura opa

Ma'mura Niyazova asli poytaxtlik. 1954-yil Toshkent shahrida tug'ilgan. 1977-yil Toshkent davlat universitetining huquqshunoslik fakultetini tugatgan. Universitetning kechki bo'limida tahsil olish bilan birga 1971-yildan Toshkent sud tibbiy ekspertiza byurosining laboranti bo'lib ishladi. Bir muddat Toshkent viloyat Kalinin tuman sudining xat tashuvchisi, shu sud majlisi kotibasi bo'lib faoliyat yuritdi. Toshkent shahar ijtimoiy ta'minot markazining kotibasi, nazoratchisi, komsomol ijroiya qo'mitasida, kasb-hunar ishlab chiqarish o'quv yurtining sektor mudiri, respublika ma'naviyat va madaniyat targ'iboti markazining kadrlar bo'limi boshlig'i lavozimlarida faoliyat yuritdi. 1994-yildan esa Sobir Rahimov tumani 1-sonli davlat notarial idorasi notariusi, 1995-1996-yillarda Yakkasaroy tumandagi 1-sonli davlat notarial idorasi notariusi, Shayxontohur tumani 2-sonli davlat notarial idorasi katta notariusi vazifalarida xalqning xizmatida bo'ldi.

Ma'mura Nabiyevna huquqshunoslikning barcha sirlarini qunt bilan egallab, maslahat so'rab kelgan fuqarolardan huquqiy yordamini ayamadi. Kimdir mol-mulk borasidagi nizolarga barham berish, kimdir meros mojarosini hal qilish uchun notarial idoraga kelganda, har bir masalaning huquqiy yechimini topishga, muammoni ijobiy hal qilishga harakat qildi.

Ba'zan huzuriga soxta hujjatlarni ko'tarib, g'ayriqonuniy yo'llar bilan ish bitirmoqchi bo'lgan hamshaharlarini bu qilmishining huquqiy oqibatlaridan xabardor qildi. Barcha muammoning qonuniy yechimi borligini tushuntirdi. Qonunni chetlab o'tishlariga yo'l qo'ymadi.

Ma'mura opa uchun hayotning har bir lahzasi go'zal. Oila va yaqinlar davrosida baxtiyor, hayotning har bir kunidan katta xulosalar chiqarishga o'rgangan qahramonimiz bosib o'tgan yo'llarning va pillapoyalarning o'z nomi, o'z bahosi, o'z xulosasi bor. Barcha yo'llar mashaqqatli va mas'uliyatli mehnat bilan chambarchas bog'liq. Mehnatning rohatini ko'rish esa faxrli va yoqimli...

Tabarruk yoshingiz qutlug' bo'lsin, Ma'mura opa! Umringizga umr qo'shilsin.

Marusa HOSILOVA,
"Inson va qonun" muxbiri

INSON
va qonunMUASSIS:
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGI"Adolat" milliy huquqiy axborot
markazi nashri

info@adolatmarkazi.uz

2007-yil 3-yanvarda
O'zbekiston
Matbuot va axborot
agentligida
0081-raqam bilan
ro'yxatga olinganBosh
muharrir
Asliddin
ALIMARDON

TAHRIR HAY'ATI

Alisher Karimov
Furqat Tojiyev
Akbar Musayev
Xayotjon Klichev
Sherzod Abdullayev
Sevara O'rinboyeva
Yorbek Iskandarov
Dilfuza ErgashevaTahririyatga kelgan
qo'lyozmalar taqriz
qilinmaydi va muallifga
qaytarilmaydi.Navbatchi
Xurshid Sultonov
Sahifalovchi-dizayner
Jasur Tojiyboyev

Nashr indeksi: 137

"Inson va qonun" gazetasi hamda "Huquq va burch" ijtimoiy-huquqiy jurnali birlashgan tahririyati kompyuter bazasida terildi va sahifalandi. A3 bichimida, 2 bosma taboq hajmda, ofset usulida "KOLORPAK" MCHJ bosmaxonasida chop etildi.

Korxonalar manzili: Toshkent shahri, Yunusobod tumani, 17-mavze, Yangi shahar ko'chasi, 1a-uy

Tiraji – 4024
Buyurtma – 2570Topshirish vaqti – 19:00
Topshirildi – 19:00

MANZILIMIZ:

100060, Toshkent sh.
Amir Temur shohko'chasi
19-uy.

Faks: (71) 233-28-18

Obuna bo'limi:
(71) 233-25-65

Bahosi kelishilgan narxda

1 2 3 4 5